

НИКОЛА КУСОВАЦ **ОДАБРАНИ ЕСЕЈИ**

штампано и електронско издање

ПРИРЕЂИВАЧ: Момчило Моша Тодоровић

и

ИЗЛОЖБА ОДАБРАНИХ СЛИКА

из монографије

PTC

9. СЕПТЕМБРА – 4. ОКТОБРА 2019
ГАЛЕРИЈА РТС • БЕОГРАД, ТАКОВСКА 10

Збирка одабраних есеја историчара уметности Николе Кусовца на први поглед оставља утисак садржински монолитног рада врсног познаваоца савременог српског ликовног стваралаштва посматраног у ширем рецептивном оквиру, од краја XIX века, па до данас. Али, читалац ће се брзо уверити да Кусовчева рефлексија уметности поменутог временског сегмента није садржински редуцирана једино на његов историјски актуелан аспект. О томе најречитије сведочи уводни есеј са поднасловом „Српско сликарство после 1690, између иконе и слике“. Писац ове књиге убедљиво показује да догађања у српској ликовној уметности нашег времена не би била разумљива без осврта на њихове

Тома Росандић, *Глава Христџа*, 1915.

корене који задиру у дубљу прошлост. За потпуно разумевање тих збивања неопходан је и озбиљно усмерен теоријски начин тумачења. На тај начин, може се остварити за Кусовца карактеристична склоност према испитивању аутохтоне, националне карактеристике српског ликовног стваралаштва, посматраног у целини. Реч је о судбинском преусмерењу нашег сликарства од традиционалног, провизантијског „сакралног језика симбола“, карактеристичног за време доминације уметничког стваралаштва насталог под окриљем цркве у средњем веку, до преломног догађаја, велике сеобе Срба под Арсенијем Чарновићем које ће у новом простору ве-

Надежда Петровић, *Косовски божури – Грачаница*, 1913.

ликог Хабзбуршког царства, бити изложено утицају барокне културе, идеја просветитељства, и оваплодити се у формирању грађанског друштвеног слоја. У тако оформљеном амбијенту јавила се и развила база наше савремене, модерне, „реалистичке“ уметности, синкретички прожета рецидивима жилавог „симболичког“ духа традиционалне провизантијске генезе.

Текстови који следе после овако сročеног увода, посвећени стваралаштву појединих, истакнутих уметника прошлог, и почетка овог века, у скрупулозној анализи њихових творевина, заправо потврђују Кусовчеву тезу, постављену у уводном есеју. По њој, оно што је аутентично, национално у нашој

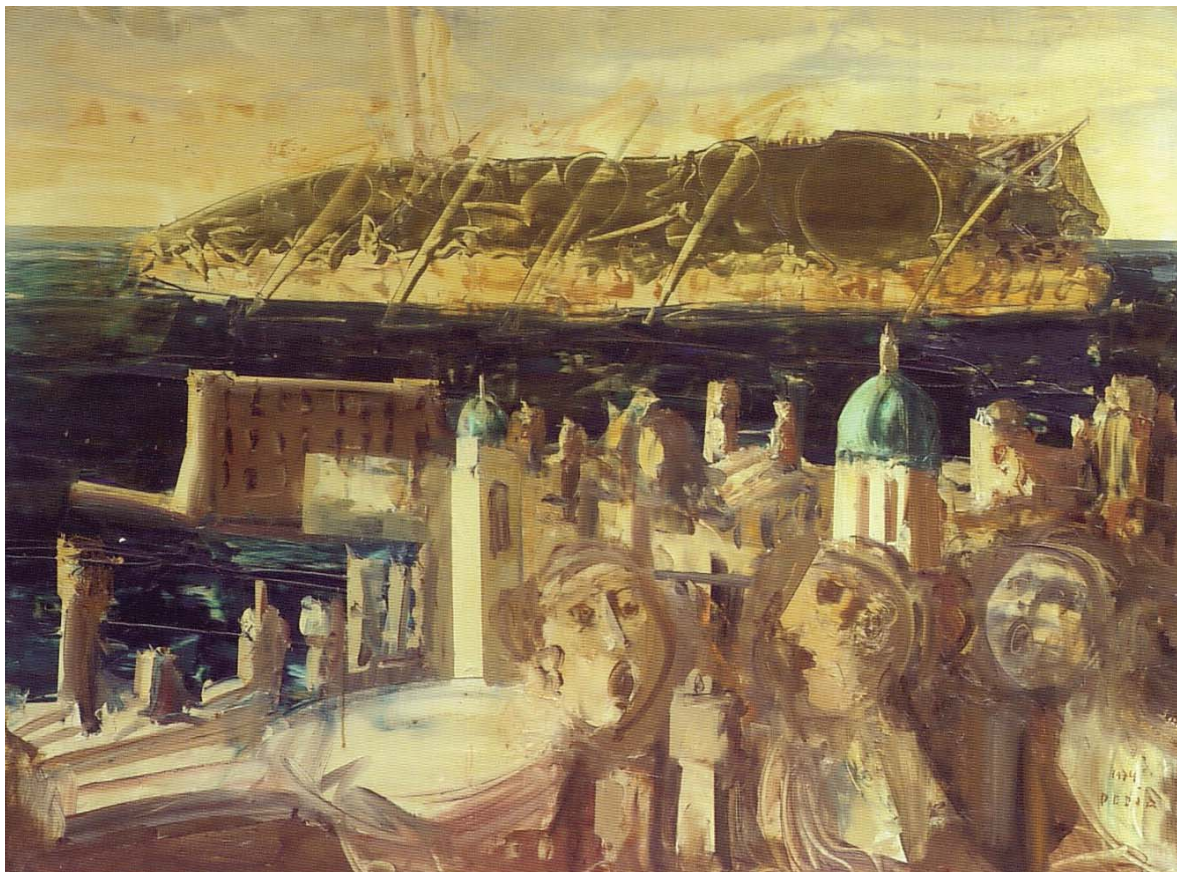

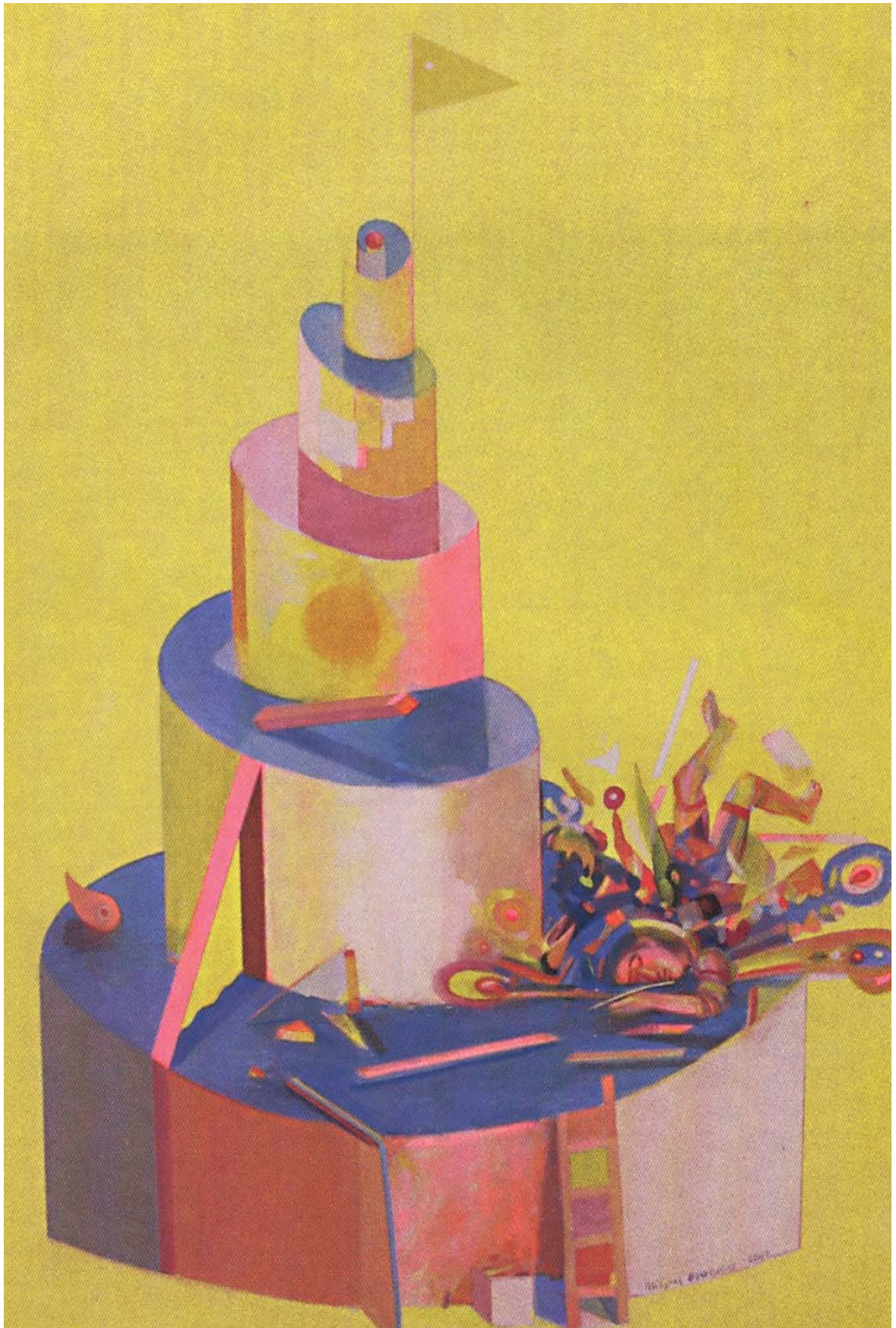
Ненад-Лука Станковић, *Косовски великомученик I*, 1980.

ликовној уметности данас, као и јуче, назначено је више у њеном духу (и ако се ни он није у потпуности исказао) него у „стилу“ и језику, од вајкада оптерећеном „позајмицама“ од културе развијене Европе, првобитно од Византије, Венеције, Хабзбуршке империје, па до савременог Беча, Минхена, Париза, до Њујурка, тих центара „ходо-чашћа“ генерација наших уметника. Кусовац не пориче да је и у таквом, хибридном домаћем културном амбијенту остварено не мало тековина високе уметничке вредности. Али потпуни културно и цивилизацијски артикулисан домаћи уметнички исказан образац до данас није остварен.

Борђе Кагијевић

Предраг-Пеђа Милосављевић, *Одисеј над Дубровником*, 1975.

Бранко Миљуш, *Без назива*, 2001.

Миљенко Станчић, *Бескућници*, 1959.

Слободанка Ракић Шефер, *Мали концерн у њредвечерје*, 1990.

Лазар Вујаклија, *Мира Весник*, 1974.

Миодраг-Дадо Ђурић, *Бикини*, 1954.

Александар Ђурић, *Предео*, 2002.

Александар Томашевић, *Сїела*, 1965.

Сава Ракочевић, *Порицање раја*, 1990.

Предраг-Пеђа Милосављевић, *Рођење Пеђино*, 1931.

НИКОЛА КУСОВАЦ

Рођен је 25. фебруара 1935. у Београду. Време Другог светског рата и прве поратне године провео је на Цетињу, где је матурирао школске 1953/54. Тада се вратио у Београд, одслужио војни рок и потом јануара 1961. дипломирао историју уметности као студент генерације Филозофско-историјског факултета у Београду. Од фебруара 1962. до маја 1963. боравио је у Риму и Јоханесбургу. Одмах по повратку запослио се као кустос, прво тек основане Продајне галерије и од новембра 1963. Народног музеја у Београду.

Као стручњак за српско сликарство XVIII и XIX века стекао је звање музејског саветника и био дугогодишњи шеф Одељења за историју уметности Народног музеја. Поред стручног и научног рада, у првом реду везаног за уметност Срба после Велике сеобе 1690. године, активно се бавио петнаестак година ликовном критиком као сарадник дневног листа Експрес Политика. Објавио је преко 2.000 радова. Аутор је или коаутор више од осамсто изложби, приређених у Београду, широм Србије, Југославије и у иностранству. Водио је на стотине успешних хуманитарних аукција и одржао око хиљаду предавања.

Добитник је значајних награда и признања.

Љубодраг Јанковић-Јале, *Три љарке*, 1989.

издавач ЈМУ Радио-телевизија Србије • за издавача Драган Бујошевић, генерални директор РТС; проф. др Владимир Вулетић, председник управног одбора РТС • председник савета РТС за ликовно стваралаштво Никола Мирков • руководилац службе баштина и културна продукција РТС Александра Јелисавац • одговорни уредник галерије РТС Петар Ђиновић • уредник Ана-Марија Симоновић • извршни продуцент Славица Стефановић • графичко обликовање Предраг М. Поповић • штампа Штампарија РТС • тираж 300 примерака • Београд, август 2019.

НА НАСЛОВНОЈ СТРАНИ Вељко Ђурђевић, *Портрет Николе Кусовца*

PTC|3

@galerijarts

bastinarts rts.rs